

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

КЛЮЧОВІ УМІННЯ 21-го СТОЛІТТЯ

www.britishcouncil.org

«Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах»

лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
від 03.06.2020 №22.1/12-Г-334

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

КЛЮЧОВІ УМІННЯ 21-го СТОЛІТТЯ

ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Британська Рада в Україні

2019 рік

Загальний контекст

Програма Британської Ради «Ключові уміння 21-го століття» розроблена задля сприяння реалізації концепції «Нова українська школа» (2016) та Закону України про освіту (2017), згідно з якими ключові уміння, як-от уміння вчитися, критично мислити, розв'язувати проблеми, працювати в команді, спілкуватися, обробляти інформацію, проявляти креативність тощо, є основою для формування компетентностей особистості для життя. Розвиток ключових умінь не обмежується окремими завданнями, натомість має наскрізний характер, тож очікується, що вчителі створюватимуть сприятливі умови, віддаючи перевагу особистісно-зорієнтованому навчанню та добираючи сучасні технології, методи, прийоми.

Цільова аудиторія

Керівники закладів загальної середньої освіти – модуль «Ключові уміння 21-го століття. Огляд для керівників закладів загальної середньої освіти».

Учителі будь-якого шкільного предмета – модулі «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння», «Креативність і уява», «Критичне мислення та розв'язування проблем», «Спілкування та співпраця», «Цифрова грамотність».

Загальна мета

Програма спрямована на усвідомлення педагогічними працівниками компетентнісного підходу до навчання загалом та, зокрема, процесів, пов'язаних із розвитком в учнів ключових умінь.

Загальні очікувані результати

Учасники програми:

- порівнюють різні визначення та класифікації ключових умінь і визначають їх адекватність;
- усвідомляють важливість розвитку ключових умінь в освітньому процесі;
- проаналізують і оціняють інструменти моніторингу наявного рівня та якості розвитку ключових умінь;
- визначають стратегії та випробують способи удосконалення розвитку ключових умінь у закладах загальної середньої освіти;
- продемонструють відкритість до змін, гнучкість та готовність до безперервного професійного розвитку;
- переконуються, що рефлексія власної професійної діяльності є значущим джерелом самовдосконалення вчителів.

Принципи

(типові для програм Британської Ради з професійного розвитку педагогічних працівників)

Наявні знання, досвід, цінності та переконання учасників є цінними.

Учасники мають можливість артикулювати та обґрунтовувати особисті теорії. Програма також заохочуватиме учасників до дослідження різних аспектів власної професійної діяльності.

Учасники потребують можливостей ділитися власним досвідом, цінностями та переконаннями.

Програма прагне створити атмосферу відкритості, довіри та впевненості, щоб учасники мали змогу сформулювати особисті конструкти. Якщо учасники усвідомлюють власні конструкти, вони, швидше за все, зможуть досліджувати та переглядати власну професійну діяльність задля підвищення її ефективності. Програма сприяє спілкуванню та співпраці через, здебільшого, парну та групову роботу. Це дозволяє учасникам відкрито обговорювати загальні проблеми та користатись спільним досвідом для їх розв'язання. Обмін думками та досвідом підвищує впевненість і самооцінку учасників як професіоналів.

Теорія та практика мають бути виправдано збалансованими.

Учасники матимуть можливість зрозуміти взаємозв'язок між теоретичними принципами та практичними прийомами. Програма заохочує учасників до осмислення власної діяльності задля артикуляції, дослідження та перегляду власних припущень.

Програми професійного розвитку педагогічних працівників повинні передбачати значну кількість «глибинного опрацювання» навчальних матеріалів.

Програма заохочує до роздумів і аналізу, щоб дати можливість учасникам концептуалізувати нові знання та співвіднести їх із власними професійними конструктами.

Учасникам слід надати можливість випробувати нові ідеї.

Через те, що роздумів й обговорень не завжди достатньо для залучення учасників до безперервного процесу змін, програма пропонує безпечний простір для випробування нових ідей, прийомів і технологій.

Підходи

(типові для програм Британської Ради з професійного розвитку педагогічних працівників)

Рефлексивний підхід, який допоможе учасникам сформулювати власні цінності та переконання, обміркувати власну професійну поведінку, а також концептуалізувати, спланувати та керувати змінами у професійному середовищі.

Особистісно-орієнтований підхід, який залучає учасників до генерування інформації та ідей як агентів змін у власному професійному контексті.

Процесно-орієнтований підхід, який створює умови та сприяє опануванню самими учасниками необхідними знаннями й уміннями.

Підтримка від Британської Ради в Україні

- Підготовка та валідація методистів або викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти як фасилітаторів курсу «Ключові уміння 21-го століття».
- Надання учасникам і фасилітаторам матеріалів курсу в електронному вигляді: «Ключові уміння 21-го століття. Огляд для керівників закладів загальної середньої освіти», «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння», «Креативність і уява», «Критичне мислення та уміння розв'язувати проблеми», «Спілкування та співпраця», «Цифрова грамотність».
- Проведення моніторингу з метою надання допомоги у тренуванні вчителів на курсах підвищення кваліфікації.

Зміст програми

Програма «Ключові уміння 21-го століття» має модульний характер. Кожний із модулів є самодостатнім, тобто має власні очікувані результати, зміст та самооцінювання. Самодостатність модулів дозволяє сконструювати їх у курс у будь-якій комбінації та послідовності.

Модуль «Ключові уміння 21-го століття. Огляд для керівників закладів загальної середньої освіти» обсягом 10 годин є окремим модулем, розрахованим на директорів і заступників директорів закладів загальної середньої освіти.

Модуль «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння» обсягом 3 години є обов'язковим у комбінації з одним або кількома модулями:

- Креативність і уява (9 годин)
- Критичне мислення та розв'язування проблем (9 годин)
- Спілкування та співпраця (9 годин)
- Цифрова грамотність (9 годин).

Варіанти курсів для вчителів

1. 39 годин (у повному обсязі): «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння» (3 години) та чотири модулі по 9 годин кожний (36 годин)
2. 30 годин: «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння» (3 години) та три модулі за вибором (27 годин)
3. 21 година: «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння» (3 години) та два модулі за вибором (18 годин)
4. 12 годин: «Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння» (3 години) та один модуль за вибором (9 годин).

Зміст модулів

Ключові уміння 21-го століття. Огляд для керівників закладів загальної середньої освіти

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Глибинне учіння та навчання	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять поняття та роль глибинного учіння та навчання; • визначать переваги глибинного учіння та навчання.
1.1	Глибинне учіння та навчання		
1.2	Глибинне та поверхове учіння та навчання		
2	Мисленнєва діяльність	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують цінність таксономії Блума для визначення результатів учіння, постановки завдань, запитування тощо; • узагальнять чинники глибинного учіння.
2.1	Таксономія Блума		
2.2	Чинники глибинного учіння		
3	Запитання та запитування	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують ролі запитань і запитування в освітньому процесі.
3.1	Техніки запитування		
3.2	Підводні камені запитування		
4	Громадянськість	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • оцінять важливість формування громадянськості як ключового вміння та необхідність усвідомлювати глобальні проблеми.
4.1	Громадянськість Поняття		
4.2	Громадянськість Глобальні ризики		
4.3	Глобальна усвідомленість. Теми для обговорення		
5	Креативність	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять поняття креативності та з'ясують її складники.
5.1	У фокусі креативність		
5.2	Креативність у дії		
6	Критичне мислення та розв'язування проблем	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять сутність критичного мислення та уміння розв'язувати проблеми; • оцінять вагомість цих умінь для життя.
6.1	Поняття критичного мислення та розв'язування проблем		
6.2	Особливості критичного мислення		

7	Лідерство та розвиток особистості	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять поняття лідерства для учіння; • оцінять ідеї щодо реалізації принципів лідерства для учіння; • накреслять у загальних термінах способи удосконалення освітнього процесу з огляду на принципи лідерства для учіння.
7.1	Поняття лідерства та розвитку особистості		
7.2	Хто керує, а хто вчиться		
7.3	Принципи лідерства для учіння		
8	Спілкування та співпраця	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують чинники ефективного спілкування та співпраці; • оцінять необхідність встановлення основних правил ведення бесіди/дискусії.
8.1	Спілкування та співпраця. Рефлексія діяльності		
8.2	Основні правила ведення бесіди/дискусії		
8.3	Планування співпраці		
9	Цифрова грамотність	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • встановлять зв'язок між глибинним навчанням/учінням та цифровою грамотністю; • оцінять роль цифрової грамотності у формуванні інших ключових умінь.
9.1	Глибинне навчання й учіння та цифрова грамотність		
9.2	Цифрова грамотність та інші ключові уміння		
9.3	Планування діяльності з використанням цифрових технологій		
9.4	Підтекст для вчителів		
10	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Ключові уміння 21-го століття. Огляд для керівників закладів загальної середньої освіти»; • оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти розвитку ключових умінь в освітньому процесі.
10.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
10.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		10 годин	

Ключові уміння 21-го століття. Якісне учіння

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Глибинне учіння та навчання	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять поняття та роль глибинного учіння та навчання; • визначать переваги глибинного учіння та навчання.
1.1	Глибинне учіння та навчання		
1.2	Глибинне та поверхове учіння та навчання		
2	Мисленнєва діяльність	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують цінність таксономії Блума для визначення результатів учіння, постановки завдань, запитування тощо; • узагальнять чинники глибинного учіння.
2.1	Таксономія Блума		
2.2	Чинники глибинного учіння		
3	Запитання та запитування	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують ролі запитань і запитування в освітньому процесі.
3.1	Техніки запитування		
3.2	Підводні камені запитування		
4	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Якісне учіння»; • оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти якісному учінню.
4.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
4.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		3 години	

Креативність і уява

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Поняття креативності та уяви	45 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять сутність креативності та уяви; • оцінять вагомість цих умінь для життя.
1.1	Міркування про креативність та уяву		
1.2	Тлумачення креативності		
2	Креативність у роботі	45 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • дослідять різні аспекти креативності; • визначать уміння та здібності, які необхідно розвивати, щоб бути креативними; • з'ясують, що означає розвиток креативності на рівні школи та класу.
2.1	Детальне дослідження креативності		
2.2	Детальніше дослідження креативності та ролі вчителя		
3	Педагогічні підходи до заохочення креативності	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • дослідять різні аспекти педагогіки щодо сприяння розвитку креативності в учінні; • з'ясують, як використовувати деякі педагогічні прийоми задля сприяння розвитку креативності.
3.1	Основні теми та питання		
3.2	Вплив на діяльність учителів		
4	Креативність: дії, спостереження й аналіз	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • дослідять різні аспекти креативності у дії; • усвідомлять те, як вони працюють з колегами задля реалізації проекту, і, як колеги працюють з ними; • проаналізують роль первинного виклику або стимулу до виконання завдання.
4.1	Креативність: дії та спостереження		
4.2	Креативність: аналіз		

5	Креативне навчання та навчання креативності	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують схожість та розбіжності між креативним навчанням і навчанням креативності; • визначать, яке середовище та ресурси необхідні для заохочення креативності.
5.1	Челендж навчання та челендж контексту		
5.2	Порівняння та висновки		
6	Роль учителів у сприянні креативному учінню	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять важливість автономії учнів; • визначать шляхи сприяння автономії учнів; • усвідомлять роль формувального оцінювання креативності учнів; • розроблять рекомендації вчителям щодо організації креативного процесу.
6.1	Автономія учнів і роль учителів		
6.2	Креативний процес і роль учителів		
6.3	Оцінювання креативності		
7	Планування впровадження	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять важливість визначення пріоритетів; • спланують діяльність, що задовольнятиме визначені потреби та забезпечуватиме бажані результати; • визначать найефективніші стратегії сприяння креативному учінню.
7.1	Вибір фокусу		
7.2	Стратегії сприяння креативному учінню		
8	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Креативність і уява»; • оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти розвитку креативності.
8.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
8.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		9 годин	

Критичне мислення та розв'язування проблем

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Поняття критичного мислення та розв'язування проблем	60 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять сутність критичного мислення та уміння розв'язувати проблеми; • оцінять вагомість цих умінь для життя.
1.1	Що ми розуміємо під критичним мисленням та розв'язуванням проблем?		
2	Врахування різних точок зору	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують, що означає враховувати різні точки зору; • вирішать, чому це важливо; • проаналізують способи навчання цієї особливості критичного мислення.
2.1	Що означає враховувати різні точки зору?		
2.2	Як навчати? Аналіз плану уроку		
2.3	Як навчати? Запитування		
2.4	Як навчати? Планування діяльності		
2.5	Як навчати? Тренування		
2.6	Врахування різних точок зору. Підсумки		
3	Оцінка доказів/свідчень	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують, що означає оцінювати докази/свідчення; • вирішать, чому це важливо; • проаналізують способи навчання уміння оцінювати докази/свідчення.
3.1	Що означає уміння оцінювати докази/свідчення		
3.2	Як навчати? Аналіз навчальної діяльності		
3.3	Надання ефективних відгуків (зворотний зв'язок)		
3.4	Як навчати? Планування діяльності		
3.5	Як навчати? Тренування		
3.6	Оцінка доказів/свідчень. Підсумки		

4	Неординарні проблеми	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясують, що означає розв'язувати неординарні проблеми; • вирішать, чому це важливо; • проаналізують способи навчання уміння розв'язувати неординарні проблеми.
4.1	Що означає розв'язувати неординарні проблеми?		
4.2	Як навчати? Дослідження проблем		
4.3	Як навчати? Моделювання неординарних ситуацій		
4.4	Як навчати? Планування діяльності		
4.5	Як навчати? Тренування		
4.6	Неординарні проблеми. Підсумки		
5	Планування впровадження	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять важливість визначення пріоритетів; • спланують діяльність, що задовольнятиме визначені потреби та забезпечуватиме бажані результати.
5.1	Вибір фокусу		
6	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Критичне мислення та уміння розв'язувати проблеми»; • оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти розвитку критичного мислення в освітньому процесі.
6.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
6.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		9 годин	

Спілкування та співпраця

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Поняття спілкування та співпраці	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> оцінять власні уміння спілкуватись і співпрацювати; проаналізують теорії та практики спілкування та співпраці, що стосуються класу та школи.
1.1	Один день із життя особи, що спілкується та співпрацює		
1.2	Які вміння потрібні вчителям?		
1.3	Еволюція спілкування		
1.4	Визначення умінь спілкуватись і співпрацювати		
2	Форми спілкування та співпраці	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> класифікують різні форми спілкування та співпраці, релевантні для їхнього класу та школи; проаналізують способи інтеграції різноманітних форм спілкування та співпраці в освітній процес.
2.1	Класифікація форм спілкування за допомогою мапи думок		
2.2	Аналіз форм співпраці		
2.3	Поєднання спілкування та співпраці у навчальному контексті		
3	Уміння спілкуватись у класі	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> критично проаналізують можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку комунікативних умінь у класі; оцінять та використають стратегії розвитку комунікативних умінь у класі.
3.1	Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) на уроці		
3.2	Аналіз способів спілкування в класі		
4	Уміння співпрацювати у класі	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> визначають та добирають критерії об'єднання учнів у групи для навчальної діяльності у класі; проаналізують переваги колаборативного навчання; доведуть важливість теорії Виготського для колаборативного навчання.
4.1	Групи для колаборативного навчання		
4.2	Виготський та колаборативне навчання		
4.3	Проектування класних кімнат для колаборативного навчання		

5	Проекти для розвитку вмінь спілкуватись і співпрацювати	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • доберуть, проаналізують та оцінять теми проектів, спрямованих на розвиток умінь спілкуватись і співпрацювати; • спланують класні, шкільні та міжшкільні проекти відповідно до місцевого контексту.
5.1	Визначення тем		
5.2	Вибір проектів та розробка спільних планів дій. Презентації проектів		
6	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Спілкування і співпраця»; • оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти розвитку спілкування і співпраці в освітньому процесі.
6.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
6.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		9 годин	

Цифрова грамотність

№	Тема та підтеми	Час	Очікувані результати
1	Поняття цифрової грамотності	100 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлять поняття цифрової грамотності; • переконуються у важливості цифрової грамотності; • з'ясують зв'язок між цифровою грамотністю та розвитком інших ключових умінь.
1.1	Міркування про цифрову грамотність		
1.2	Тлумачення цифрової грамотності		
2	Основні елементи цифрової грамотності	100 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> • проаналізують основні елементи та моделі цифрової грамотності; • з'ясують, що означають моделі цифрової грамотності з практичної точки зору.
2.1	Елементи цифрової грамотності		
2.2	Моделі цифрової грамотності		

3	Цифрова грамотність, педагогіка та учіння	100 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> проаналізують питання, пов'язані з цифровою грамотністю та з'ясують, як еволюція цифрових технологій впливає на учіння та навчання; визначать стратегії залучення всіх учнів, включно з учнями з особливими потребами, до цифрового світу.
3.1	Основні теми та питання		
3.2	Вплив на учіння та навчання		
4	Цифрова грамотність: конкретні ситуації	120 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> проаналізують та оцінять конкретні ситуації розвитку цифрової грамотності; проаналізують та оцінять напрями діяльності, спрямованої на розвиток цифрової грамотності.
4.1	Ситуаційне дослідження (кейси)		
4.2	Можливі сценарії розвитку цифрової грамотності		
5	Планування впровадження	90 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> усвідомлять важливість визначення пріоритетів; спланують діяльність, що задовольнятиме визначені потреби та забезпечуватиме бажані результати; визначать найефективніші стратегії сприяння розвитку цифрової грамотності.
5.1	Вибір фокусу		
6	Рефлексія та самооцінювання	30 хвилин	Учасники: <ul style="list-style-type: none"> проаналізують власну діяльність під час опрацювання модуля «Цифрова грамотність»; оцінять рівень сформованості власних умінь і готовності сприяти розвитку цифрової грамотності в освітньому процесі.
6.1	Самооцінка рівня сформованості умінь		
6.2	Рефлексія, досягнення та подальше удосконалення		
Загальна кількість часу		9 годин	

29 Zhylianska Street
Kyiv 01033
+380 44 490-56-00
info@britishcouncil.org

 britishcouncil.org.ua
 fb.com/BritishCouncilUkraine
 instagram.com/uabritish
 twitter.com/uaBritish

© The British Council is the United Kingdom's international organisation for cultural relations and educational opportunities.

We are strongly committed to equal opportunities & diversity.